

การน้อมนำแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทาง การพัฒนาเพื่อความมั่นคง ตามแนวชายแดนของกองกำลังบูรพา ให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ณ อาคารใหม่สวนอัมพร ในวันที่ 29 เมษายน 2536 ความตอนหนึ่งว่า

“...ทหารนั้น มิใช่จะมีหน้าที่ใช้ศัสตราวุธทำสงครามประการเดียว หากยังต้องปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือน คือ ใช้ความรู้ ความคิด จิตวิทยา ความเฉลียวฉลาด ซึ่งอาจรวมเรียกว่า อาวุธทางปัญญา เข้าปฏิบัติพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความปลอดภัย มีขวัญและกำลังใจที่จะสร้างชาติ ความเจริญ ความมั่นคง ให้แก่ตนเอง และส่วนรวมอีกประการหนึ่งด้วย...”

นับเป็นพระบรมราโชวาทที่ทรงคุณค่าอันหาที่เปรียบมิได้ ที่ทหารทุกหมู่เหล่า ต้องน้อมรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม ไปเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติ เพื่อเป็นมงคลสูงสุดของชีวิต

กองกำลังบูรพา นอกจากจะมีภารกิจป้องกันชายแดน และการรักษาความมั่นคงภายในแล้ว ยังได้รับมอบภารกิจจากกองทัพบก ในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน โดยจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนมาตั้งแต่ปี พ.ศ 2526 และส่งมอบพื้นที่ให้กับฝ่ายปกครองไปแล้ว รวมทั้งได้จัดตั้งหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน

มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 หากแต่ในปัจจุบัน การพัฒนาท้องถิ่นยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งหากมองย้อนกลับไป เมื่อปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยได้เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก บนพื้นฐานความได้เปรียบทางที่ตั้งในทางยุทธศาสตร์ และมีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ โดยมีบทเพลงลูกทุ่งเสียดสีสังคมในยุคนั้น ที่ว่า

“พ.ศ. 2504 ผู้ใหญ่ตีกลองประชุม ชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาประชุมที่บ้านผู้ใหญ่ลี ต่อไปนี้ผู้ใหญ่ลีจะขอก้าว ถึงเรื่องราวที่ได้ประชุมมา ทางกรเขาสั่งมาว่า ให้ชวานา เลี้ยงเปิดและสุกร ฝ่ายตาสีหัวคลอน ถามว่าสุกร นั้น คืออะไร ผู้ใหญ่ลีลุกขึ้นตอบทันที สุกรนั้นไซ้ คือ.....”

บทเพลงดังกล่าว อาจเป็นการฉายภาพชนบทของไทยสมัยนั้น หากเปรียบเทียบกับเกาหลีใต้ ซึ่งได้จัดทำแผนพัฒนาฉบับแรกพร้อมๆ ประเทศไทย คือ ปี พ.ศ. 2505 ที่เริ่มจากสภาพ ประชาชนยากจน อดอยาก หิวโหย จากภัยสงคราม ไร้ซึ่งทรัพยากร และที่ทำกินจำกัด แต่ปัจจุบันเกาหลีใต้ ได้ก้าวไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีรายได้ต่อหัวประมาณ 15 เท่า ของคนในจังหวัดสระแก้ว ในขณะที่คนในพื้นที่ยังคงเผชิญกับปัญหาภัยแล้ง ปัญหา น้ำท่วม ความยากจน และปัญหาการแตกแยกทางความคิดทางการเมือง ในระยะที่ผ่านมา จึงนับได้ว่าสถานการณ์ และภัยคุกคามความมั่นคงในพื้นที่ ยังคงมีอยู่ยังไม่หมดไปอย่างสิ้นเชิง

ในการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะเห็นว่า เกี่ยวข้องทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในปัจจุบัน การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และกระทบต่อทุกคนในทุกสังคมในทุกมุมโลก การศึกษาเรื่องการพัฒนาจึง “ไม่สามารถแยกส่วนได้” สอดคล้องกับหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ว่า “จะทำอะไรต้อง ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ” และ “ทำงานแบบองค์รวม” ดังนั้น ต้องมองภาพรวมระดับโลก เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ระดับประเทศจนถึงระดับพื้นที่เฉพาะด้วย

จากการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวของชาติต่างๆ พบว่าประเทศหรือชาติที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ ล้วนแต่เริ่มต้นจากสภาพที่ประเทศติดลบ ยากจน และไร้ซึ่งทรัพยากร ส่วนประเทศที่ประสบความล้มเหลวแม้จะเริ่มต้นจากการเป็นประเทศเศรษฐกิจน้ำมันเช่นเวเนซุเอลา แต่สุดท้ายก็อยู่ใน สภาพรัฐล้มเหลวประชาชนอดยากต้องกินเนื้อเน่า และอพยพหนีตายออกนอกประเทศจำนวนมาก

ดังนั้น การที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี¹ ได้นั้น จึงไม่ได้อยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร หากแต่อยู่ที่ “คุณภาพของคน” ก้าวแรกของการพัฒนาจึงต้องเริ่มจากการยอมรับก่อนว่า ที่ผ่านมารเรามีข้อผิดพลาดในเรื่องการพัฒนา “คน” จึงหลงทางไปกับการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน โดย ดร.เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้กล่าวในหนังสือยุทธศาสตร์การพัฒนาจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก² ว่า “คน” เป็นหัวใจและเป็นปัจจัยสำคัญในการชี้ขาดความสำเร็จในการพัฒนา จึงควรศึกษาบทเรียนแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของชาติต่างๆ เพื่อดูว่า “คน” ของชาติต่างมีลักษณะอย่างไร ทั้งในแง่ผู้นำ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนในการวางระบบโดยรวม โครงสร้าง ระบบ และลักษณะของส่วนราชการ ทัศนคติหรือพฤติกรรมของประชาชน รวมทั้งการสื่อสารระหว่างส่วนต่างๆ ดังที่กล่าวมา

เมื่อมองด้านผู้นำ เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้นำทุกระดับเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง โดยสิ่งที่มีเหมือนกันของชาติที่ประสบผลสำเร็จ ข้อแรกคือ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ที่สามารถวิเคราะห์จุดยืนหรือตำแหน่งของประเทศได้อย่างเหมาะสม โดยรวมพลังคนทั้งประเทศ ช่วยกันวิเคราะห์ความเป็นไปได้และช่วยวางตำแหน่งที่ตั้งและวาดจุดหมายปลายทางของประเทศให้แจ่มชัด โดยมองทะลุว่า ในห้วง 10, 25, 50 ปีข้างหน้า จะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศ จะแก้ปัญหาความยากจน ขาดแคลนพื้นที่ ขาดแคลนทรัพยากร และกำหนด

แนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็วได้อย่างไร

จะเห็นได้จากเยอรมัน^{3,4,5} ฟื้นฟูประเทศจากสภาพปรักหักพังหลังพ่ายแพ้สงครามด้วยความร่วมมือของ“หุ้นส่วนสังคม”ที่ประกอบไปด้วย นายจ้าง แรงงาน และรัฐบาล ช่วยกันวิเคราะห์และวางระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญกับการค้าเสรี และการมีรัฐที่เข้มแข็ง ทำให้เกิดนโยบายจ้างงานจนเกษียณ เพื่อให้ นายจ้างมีการพัฒนาแรงงาน ประกอบกับระบบการศึกษาแบบอาชีวะที่โดดเด่น ทำให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพ นำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ ทำให้เยอรมันกลับมาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับต้นๆ ของโลกภายในระยะเวลาไม่ถึง 15 ปี เช่นเดียวกับญี่ปุ่น^{6,7} ที่นำแบบอย่างของเยอรมันไปปรับใช้แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของประเทศที่มีแรงงานจำนวนมากและทรัพยากรจำกัด แต่ก็สามารถฟื้นฟูประเทศภายในระยะเวลา 20 ปีเช่นเดียวกัน

ในส่วนเกาหลีใต้^{8,9,10} ได้ฟื้นฟูประเทศจากสภาพความยากจนหลังสงคราม ภายใต้เงื่อนไขพื้นที่ประเทศมีขนาดเล็ก พลเมืองมีจำนวนมาก พื้นที่เพาะปลูกจำกัด การถูกลดเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยยึดนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออก ใช้กลุ่ม Chaebol ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายครอบครัวธุรกิจขนาดใหญ่เป็นหัวลากทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ทำให้เกาหลีใต้ กลายเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในระยะเวลา 20 ปี

ที่โดดเด่น คือ สิงคโปร์^{11,12} จากสภาพที่เป็นประเทศที่ยากจน หลังจากแยกมาจากมาเลเซีย พื้นที่เป็นเพียงเกาะเล็กๆ ขาดทรัพยากรธรรมชาติ มีปัญหาการว่างงานสูง คนงานส่วนใหญ่เป็นก๊อปปี้ตามท่าเรือ มีการประท้วงของสหภาพแรงงานเป็นประจำ มีปัญหาเรื่องเชื้อชาติ ทำให้ประเทศต้องเผชิญกับความยากลำบากที่จะสร้างเอกลักษณ์ขึ้นมาจากประชากรที่มีอยู่หลายเชื้อชาติ ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยของประชาชน ประชาชนทั่วไปขาดการศึกษา เมื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งอุปสรรคและโอกาสแล้ว จึงกำหนดตำแหน่งที่เหมาะสมของสิงคโปร์ คือ “การเป็น ศูนย์กลางการค้าขายและศูนย์กลางการเงิน” ซึ่งจะ

เป็นไปได้ก็ต่อเมื่อคนต้องทำงานเก่งและต้องสื่อสารได้ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และในการทำงานในสิงคโปร์ต้องง่าย สะดวกสบาย และโปร่งใส ทำให้สามารถสร้างชาติได้จนประสบผลสำเร็จ

ในส่วนของจีน^{13,14} ฟื้นฟูสภาพจากความเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจและสังคม หลังการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ โดยการปฏิรูปเปิดประเทศ และดำเนินนโยบายสีทันสมัยอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่นโยบาย One Belt One Road และนโยบาย Made in China 2025 ทำให้จีนก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจของโลกได้อย่างรวดเร็ว

และล่าสุดประเทศเอสโตเนีย^{15,16} จากประเทศขนาดเล็กยากจน ไร้ซึ่งสาธารณโภคพื้นฐาน ได้กำหนดแผน “Tiger's Leap” หรือ “พยัคฆ์ทะยาน” ที่มุ่งลงทุนในการพัฒนาคนผ่านระบบการศึกษาพร้อมกับขยายเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในประเทศเพื่อรองรับการเป็นสังคม Digital โดยนักเรียน ชั้นประถมทุกคนรู้วิธีการเขียนและออกแบบโปรแกรม พร้อมกับลงทุนในระบบ Internet ใยแก้วนำแสงแบบไร้สาย ทำให้ภายในระยะเวลาไม่กี่ปีเอสโตเนียกลายเป็นสังคม Digital อย่างเต็มรูปแบบ มีจำนวนธุรกิจสตาร์ทอัพต่อแสนคนสูงที่สุดในยุโรป ถือเป็น “ซิลิคอน แวลเลย์แห่งยุโรป” มีรายได้ต่อหัวและคุณภาพชีวิตระดับสูงถึงแม้จะมีขนาดเศรษฐกิจอันดับที่ 101 ของโลก แต่ผู้คนร่ำรวยเป็นอันดับที่ 39 ของโลก ประชากรมีรายได้เฉลี่ยมากกว่าไทยประมาณ 3 เท่า

ในทางตรงกันข้ามเวเนซุเอลา¹⁷ ที่ไม่ได้มีการวางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเอาไว้ แต่มุ่งเน้นนโยบายประชานิยมเพื่อคะแนนเสียงของตนและพวกพ้อง ส่วนประเทศไทยที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล¹⁸ ได้กล่าวไว้ว่า “สุภาชิตจีนที่มักสอนให้ “รู้เขา รู้เรา...รบ 100 ครั้ง ชนะ 100 ครั้ง” นั้นตรงกันข้ามกับสังคมไทยเราที่มักสอนให้ “รู้เขา แต่ไม่สอนให้ รู้จักตัวเอง” สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยวันนี้ จึงเต็มไปด้วยปัญหา และความสับสน...คนไทยจึงควรรับรู้ที่กำลังอยู่ในสภาวะการณ์ใด และเผชิญหน้ากับปัญหาใดบ้าง ในขณะที่โลกวันนี้ และวันหน้า กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว” และกล่าวด้วยว่า “มีหลายสิ่งหลายอย่างในประเทศไทยที่ถูกเปลี่ยนผ่านมาในรูปแบบที่ข้ามขั้นตอน และไม่รู้ว่า ตัวเองควรเป็นอะไรกันแน่

เช่นการเร่งรัดเปลี่ยนผ่านของระบบเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรม ไปสู่อุตสาหกรรม เพราะวันดีคืนดี เราลุกขึ้นมาอยากเป็น New Industrialized countries อยากเป็นเสี้ยวตัวที่ 5 ของอาเซียน โดยที่ไม่ดูตัวเองว่าสมควรจะเป็นอะไรกันแน่ “ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเสมือนการเดินทางในการพัฒนาที่ไปพบกับหุบเหวแห่งความไม่ยั่งยืน

เมื่อกำหนดตำแหน่งและทิศทาง การพัฒนาให้ชัดเจน แล้วสิ่งที่ต้องทำตามมาคือ มีการสื่อสารให้เข้าใจอย่างชัดเจนในทุกครั้งทุกโอกาส โดยกำหนด Content ให้มีพลังปลุกเร้า และใช้สื่อทุกประเภททุกช่องทางให้ทุกคนเข้าใจและติดตราตั้งอยู่ในภาพจำ ก่อนที่จะช่วยกันขับเคลื่อนด้วยความมุ่งมั่น และความร่วมไม้ร่วมมือของทุกส่วน เช่นเดียวกับผู้นำจีนวาดฝันให้คนจีนทั้ง 1,400 ล้านคนให้ร่วมฝันเป็นหนึ่ง ว่า “ จะบรรลุความฝันสู่การฟื้นฟูความเจริญรุ่งเรืองแห่งประชาชาติจีนโดยยืนหยัดและพัฒนาสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์ และเร่งสร้างจีนให้เป็นประเทศแข็งแกร่งด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่หวั่นไหว” ¹⁹

เทคนิคประการหนึ่งที่ผู้นำประเทศที่ประสบผลสำเร็จใช้ คือ การหาต้นแบบที่ดีแล้วนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพของประเทศตนเอง เช่น ญี่ปุ่นดูแบบอย่างจากเยอรมัน จีนและเกาหลีใต้ ดูแบบอย่างจากญี่ปุ่น สิงคโปร์ เลือกรูปแบบคิดและจิตวิญญาณแบบชาวตะวันตกเป็นต้นแบบ ในขณะที่เอสโตเนีย ที่มีเพื่อนบ้านอย่างสวีเดนและฟินแลนด์ เป็นตัวอย่างให้เดินตาม

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้นำของชาติที่ประสบความสำเร็จ คือ ปณิธานอันแน่วแน่ ความมุ่งมั่น ความทุ่มเท เอาจริงเอาจังต่อความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น นาย คอนราด อาเดนาัวร์ ผู้นำเยอรมันที่มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่น อุดม จริ่งจ้ง จริ่งใจ มีระเบียบวินัยและมีจริยธรรมสูง อีกทั้งมีความสามารถอธิบายสิ่งที่ยากไปสู่การกระทำได้ด้วยภาษาที่เรียบง่ายและร่าเริงอารมณ์ขัน ประธานาธิบดีปักจุงฮี ที่เดินหน้ารณรงค์ฟื้นฟูป่าอย่างจริงจัง โดยลงไปสั่งการและติดตามความก้าวหน้าในการฟื้นฟู เขาหัวโล้นหลายแห่งที่แทบไม่เหลือหน้าดินอยู่เลยด้วยตัวเอง จนบรรลุผลสำเร็จอย่างน่าทึ่ง นายลี กวอน ยู ที่มุ่งมั่นพลิกโฉมของสิงคโปร์จนประสบผลสำเร็จ รวมถึงผู้นำเอสโตเนีย ที่มุ่งมั่นเดินบนเส้นทางสร้างเอสโตเนีย เป็นสังคมดิจิทัลอย่างจริงจัง เป็นต้น ตรงข้ามกับ

เวเนซุเอลาที่ผู้นำมองถึงผลประโยชน์ทางการเมือง คือ การได้อำนาจในการปกครองประเทศมากกว่า การเห็นแก่ความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองในระยะยาว

ในส่วนองระบบที่ผู้นำของชาติที่ประสบความสำเร็จได้วางไว้รากฐานไว้ เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบหลัก คือ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ(Process) และ ผลงาน (Output) และผลสะท้อนกลับ(Feedback) ตามทฤษฎีระบบ²⁰ ที่น่าสนใจได้แก่

ระบบการคัดเลือกผู้นำสูงสุด 1 ใน 1,400 ล้านคนของจีน ที่ต้องผ่านการบ่มเพาะ คัดสรร คัดกรอง เคี้ยวกร้าฆ่าแล้วฆ่าเล่า จนได้ผู้นำเพชรน้ำหนึ่งของเพชรน้ำหนึ่ง มาเป็นทายาทในการบริหารประเทศ เช่นประธานาธิบดีหูจิ่นเทา และประธานาธิบดี สีจิ้นผิง และสิ่งหนึ่งที่ช่วยเสริมการพัฒนาให้รวดเร็วได้อย่างรวดเร็ว คือ ความต่อเนื่องของนโยบายและเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเห็นชัดจากทั้งจากกรณีของจีน และของสิงคโปร์ที่มีนายลี เซียน ลุง เป็นทายาทของนาย ลี กวน ยู

ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างคุณภาพของคนในชาติ ซึ่งจุดเด่นด้านการศึกษาเยอรมันคือ ระบบการศึกษาแบบคู่ขนาน (dual education) ที่เรียนพร้อมกับการฝึกงาน ทำให้เยอรมันมีแรงงานที่ตรงกับความต้องการของผู้ผลิต และมีทักษะมากที่สุดในโลก ไปสู่ระบบการผลิตที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ควบคู่กับการลงทุนอย่างต่อเนื่องของธุรกิจเพื่อพัฒนาทักษะคนงาน และความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายแรงงานกับฝ่ายบริหารที่อาศัยการปรึกษาหารือ ความพิถีพิถัน และความมีวินัยอย่างเหนียวแน่นของชาวญี่ปุ่นนำไปสู่ระบบการผลิตที่มีคุณภาพ ส่วนเกาหลีใต้ก็ได้วางระบบการพัฒนาคนด้วยการศึกษาเพื่อสร้างคนคุณภาพอย่างเอาจริงเอาจังและวางกรอบไว้ชัดเจนโดยได้วางรากฐานการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คู่กับนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างแนบแน่นมีทิศทาง สิงคโปร์ได้สร้างชาติและพัฒนา “คน” ผ่านแนวคิดการปรับตัว(resilience) และมองการณ์ไกล(foresight) คือ สร้างคนให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมโลก มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล และมีทักษะในการคาดเดาต่อโอกาสและภัยคุกคามต่างๆ โดยเริ่มจากสร้างระบบการศึกษาที่เข้มแข็ง ด้วยการลงทุนตั้งคนเก่งระดับต้นๆของประเทศมาเป็นครู จนวันนี้เด็กของสิงคโปร์มีความเก่งเป็น

อันดับที่ 1 ของโลก และกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะทำให้สามารถสื่อสารกับคนทั่วโลกได้ ในขณะที่เอสโตเนีย ก็ได้วางแผนและสร้างรากฐานการเป็นสังคม Digital อย่างเป็นระบบ นอกจากสร้างระบบ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ยังสร้างคนด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดของทั้งประเทศโดยนอกจากจะใช้ระบบโรงเรียนสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีขีดความสามารถสูงทางด้านเทคโนโลยีไม่ขาดสายแล้ว การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังได้เปิดโอกาสให้แรงงานวัยผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาสได้กลับมา RESKILL เพิ่มศักยภาพได้ โดยการสร้างแรงจูงใจให้ทั้งนายจ้างและลูกจ้าง ทำให้ผลการวัดระดับตามรายงานของ PISA เอสโตเนีย อยู่ประมาณอันดับที่ 3 เป็นรองแค่สิงคโปร์กับญี่ปุ่นเท่านั้น ในขณะที่ไทยอยู่อันดับที่ ประมาณ 55-57 จาก 70 ประเทศ

เมื่อพูดถึงเรื่องของระบบการศึกษาในประเทศไทย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวว่า มีผลการสำรวจเกี่ยวกับระบบการศึกษาของไทยเราเอง พบว่า แม้ประเทศไทยเราจะมีปริมาณการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ระดับคุณภาพกลับดิ่งลง เพราะเรียบแบบไม่มีทิศทางและจุดหมาย เพราะเราเรียนเอากระดาษ ไม่ได้เรียนเอาอาชีพ ไม่ได้เรียนเพื่อเอาความชำนาญ หรือเรียนเพื่อเอาไปทำงานทดแทนการขาดแคลนคน

ระบบการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชาติและพัฒนาประเทศ สิงคโปร์นอกจากได้ปฏิรูปและลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคแล้ว ยังได้ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย และ สิ่งที่เหมือนกันของประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน คือ การเข้าใจเป็นอย่างดีว่า หัวใจของการพัฒนาประเทศอยู่ที่การสร้างเทคโนโลยีเป็นของตนเอง (home grown technology) จึงได้สร้างคน คนสร้างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำเทคโนโลยีมารับใช้การพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยใช้ระบบคัดกรองเด็กที่มีสติปัญญาเลิศทั่วประเทศที่ตีเยี่ยมเพื่อป้อนให้กับมหาวิทยาลัยชั้นนำของตน แล้วโฟกัสเทคโนโลยีเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับศักยภาพและปัญหาของประเทศในแต่ละช่วงเวลา ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน ที่สำคัญใช้เทคนิคเลียนแบบและพัฒนา (Copy and

Development) ตลอดห่วงโซ่การผลิต ก่อนที่จะก้าวไปสู่การสร้าง Innovation Technology ของตนเอง ต่อไป

ส่วนระบบราชการ และภาคเอกชน ทุกประเทศที่ประสบผลสำเร็จจะใช้หลักของทฤษฎีองค์การสมัยใหม่(Modern Theory)²¹ ที่เน้นการบริหารที่ยืดหยุ่นและมีการปรับตัวได้สูงของแต่ละองค์การ

ระบบการคัดเลือกข้าราชการอย่างเข้มข้น และให้ค่าตอบแทนสูง ทำให้ญี่ปุ่น และจีน ประสบผลสำเร็จ ส่วนประเทศที่จัดระบบราชการและเอกชนที่โดดเด่น ได้แก่ ของสิงคโปร์ ที่ใช้ระบบ Administrative Officers – (AO) คือ การคัดสรรนักเรียนในกลุ่มที่มีศักยภาพสูงสุดจากแต่ ละโรงเรียนชั้นนำเข้ารับราชการ แล้วใช้ระบบ Fast Track มาใช้ร่วมกับการนำแนวคิด Meritocracy (ระบบคุณธรรมและความสามารถ) และในการปรับเปลี่ยนสายงานภาครัฐและภาคเอกชน ในตำแหน่งสูงๆ โดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่ เมื่อนำมาผสมกับแนวคิดหลักการปฏิบัตินิยม (pragmatism) เรื่องใดที่ภาครัฐสามารถดำเนินการจัดการได้ดีกว่า ภาคเอกชน ก็ได้ปล่อย ให้เป็นไปตามกลไกของรัฐ ในขณะที่ เรื่องใดที่ภาคเอกชนสามารถดำเนินการจัดการได้ดี มีประสิทธิภาพกว่าภาครัฐ ก็ได้ปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาดของภาคเอกชน ทำให้การทำงานของระบบราชการสิงคโปร์เน้นผลสัมฤทธิ์และมีลักษณะที่ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ ใกล้เคียงกับการทำงานของภาคเอกชน

ส่วนระบบการประเมินประสิทธิภาพบุคลากร สิงคโปร์ได้กำหนดตำแหน่งการทำงานและค่าตอบแทนของบุคลากรตาม หลักความสามารถและกลไกการตลาด (Market-Based System) โดยแบ่งเป็นบุคลากรชั้นนำ (Class A) ประมาณ 10 – 15% ที่เหลืออีก 60 – 70% เป็นบุคลากรระดับมาตรฐาน (Average) และที่เหลืออีกจำนวนราว 10 – 15% คือ กลุ่ม บุคลากรที่ควรได้รับการ ฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือควรถูกปลดออก ทำให้นโยบายค่าตอบแทนมีความ ชัดเจนและเหมาะสมกับ ประสิทธิภาพของบุคลากรแต่ละคน

ในการพัฒนาบุคลากร ประเทศที่โดดเด่น คือที่เกาหลีใต้ ที่ได้จัดตั้ง “สถาบันฝึกอบรมข้าราชการกลาง” (Central Officials Training Institute) และ “สถาบันฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของรัฐ” (The Local Administration Training Institute) ขึ้นเพื่อ

พัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ยังมีการวางแผนปรับภาวะกระจุกสู่การกระจายคนเก่งที่สร้างสรรค์ โดยการลงทุนสร้างคนเก่ง และทำแผนที่คนเก่งที่คิดสร้างสรรค์ไว้ด้วย

ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบที่เห็นได้ชัด ได้แก่ โปรเจกต์ E-Government ของเอสโตเนีย ที่เปิดให้ประชาชนเข้าถึงบริการของภาครัฐรวมทั้งสามารถทำธุรกรรมตามเวลาที่สะดวกได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ลดโครงสร้างให้กระชับจนสามารถประหยัดงบประมาณการจ้างบุคลากรภาครัฐได้จำนวนมาก และทำให้เกิดความโปร่งในระบบราชการมากยิ่งขึ้น

ส่วนการปราบปรามคอร์รัปชันนายลี กวน ยู ผู้นำสิงคโปร์ได้ใช้หน่วยงาน CPIB ไล่ปราบปรามการโกงอย่างไม่ไว้หน้า เช่นเดียวกับนายสีจิ้นผิงผู้นำจีน ที่เอาจริงเอาจัง ผ่านแนวความคิดการปราบทุจริตต้องตีทั้งแมลงวันและตีทั้งเสือไปพร้อมๆกัน

หันมามองในพื้นที่ปัญหาสำคัญที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว(พ.ศ.2561-2564)²² ประกอบไปด้วย ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และภัยแล้งในฤดูแล้ง ทำให้น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ทั้งที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอ แต่มีปัญหาการบริหารจัดการแหล่งกักเก็บน้ำ ซึ่งมีร้อยละ 15 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยเท่านั้น ทำให้มีพื้นที่ชลประทานเพียงร้อยละ 10.4 ของพื้นที่ทำการเกษตร ปัญหาคุณภาพดินเสื่อมโทรม มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำขาดแคลนน้ำ มีการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้โครงสร้างของดินเสื่อมลง มีการเผาไร่นา ทำให้สูญเสียหน้าดินและสูญเสียอินทรีย์วัตถุ และมักเกิดการพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เพื่อครอบครองหรือขยายพื้นที่การเพาะปลูก โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ใกล้กับ แหล่งชุมชน ทำให้ปัจจุบันเหลือป่าไม้คงสภาพสมบูรณ์ประมาณร้อยละ 40 เท่านั้น

และหนึ่งในแนวคิดหรือหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 คือ จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ ทำงานแบบองค์รวม²³ ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน ต้องมองสิ่งที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง เพราะจากการที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ต่างๆ ทรงพบว่าปัญหาป่าเสื่อมโทรมได้ทวีความรุนแรงจนน่าวิตกและส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาเป็นลูกโซ่ไม่เฉพาะแต่ปัญหาเรื่องดินและน้ำ

เท่านั้น หากโยงโยถึง ปัญหาทางสังคมเศรษฐกิจ การเมือง คุณธรรม และระบบนิเวศของพื้นที่โดยรวมอีกด้วย เช่นเดียวกับที่เกิดในจังหวัดสระแก้ว จากปัญหาเรื่องป่าไม้ ดิน และน้ำทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอัน ได้แก่ ปัญหาน้ำเสียและมลพิษทางน้ำ ปัญหาด้านขยะมูลฝอยชุมชน และปัญหาด้านมลพิษทางอากาศตามมา และนอกจากนี้จังหวัดสระแก้วยังมีปัญหาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานไม่เพียงพอ ปัญหามาตรฐานการศึกษา ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชากรที่รายได้ต่ำอีกด้วย

สภาพปัญหาในพื้นที่ดังกล่าวจึงเหมาะแก่การน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมีต้นแบบแห่งความสำเร็จ (model of success) เช่น รูปแบบของการจัดการต้นน้ำที่ยั่งยืน ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีการเชื่อมโยงการบริหารจัดการเรื่องป่า ดิน น้ำและเกษตรกรรม ได้อย่างเหมาะสม ผสมกลมกลืน มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่²⁴

ซึ่งในการบริหารจัดการน้ำนั้นได้มีการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นปราชญ์ในเรื่องน้ำของแผ่นดินอย่างแท้จริง ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศกว่า 2,900 โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาน้ำเสีย ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของราษฎร โดยทรงแก้ไขด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบจากน้ำหยดแรก ตั้งแต่การทำฝนหลวงเพื่อลดภัยแล้ง การอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งสะสมน้ำสร้างสมดุล การสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นสร้างน้ำให้ผืนป่า การสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อเป็นแหล่งสำรองน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน การสร้างเขื่อนเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อการจัดการดินและน้ำอย่างยั่งยืน การทำแก้มลิงเพื่อการบริหารจัดการน้ำในชุมชน การสร้างคันกั้นน้ำเพื่อบรรเทาน้ำหลาก การสร้างทางน้ำผ่านเพื่อลดน้ำหลากและช่วยภัยแล้ง การใช้กังหันน้ำชัยพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสีย การขุดคลองลัดโพธิ์เพื่อช่วยเร่งระบายน้ำท่วมแก้ปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎร เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ดินและป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังบูรพา พบว่ายังต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างมีอาณาจักรของตนเอง การทำงานมักมีลักษณะเป็นงานอีเวนท์ ไม่สามารถบูรณาการด้านแผนงาน

และงบประมาณ ให้มีสอดคล้องทั้งในเรื่อง พื้นที่ เวลา และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ สอดคล้องกับที่ระบุไว้ในเรื่องข้อจำกัดในเรื่องการดำเนินงานในแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2561 – 2564)²⁵ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการการพัฒนา ด้านเจ้าหน้าที่ คือการ ขาดภาวะผู้นำ และการสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ ขาดความรู้ความเข้าใจที่จะเริ่มดำเนินการ ไม่จริงจัง จริใจใส่เกียร์ว่าง ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความมุ่งมั่น ตั้งใจเพื่อให้งานสำเร็จ บางหน่วยงานยังมีปัญหาการคอร์รัปชัน งานการพัฒนาประเทศที่เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของประชาชนในพื้นที่ ตามที่ได้ศึกษามาโดยส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพด้านการเกษตรและรับจ้างทั่วไป คิดเป็น ร้อยละ 28 โดยส่วนหนึ่งมักจะไปทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพและปริมณฑล สภาพเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่ำ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ และยากจน โดยในปี พ.ศ. 2557 รายได้ต่อหัว เท่ากับ 60,502 บาท ต่อปี ซึ่งเป็นลำดับที่ 75 ประเทศ และน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 3.7 เท่า และน้อยกว่าเกาหลีใต้ถึงประมาณ 15 เท่า

ส่วนคุณูปภาพชีวิต ที่พบตามลำดับ คือ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนของชุมชน ปัญหาคุณภาพน้ำ และปัญหาคุณภาพของดิน นอกจากนี้ยังมีปัญหาหนี้สิน ปัญหาสุขภาพ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักลอบค้าขายสินค้าผิดกฎหมายข้ามแดน โดย คือ พบว่าค่านิยมและทัศนคติของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังบูรพา มีลักษณะใกล้เคียงกับคำกล่าวของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ที่ว่า “สภาพสังคมไทยวันนี้ เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกตะวันตกมากขึ้น ห่างเหินกับวัฒนธรรมไทยที่เรียบง่าย พอเพียง ประหยัด มัธยัสถ์ อุดม ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การหันมายึดหลัก “บริโภคนิยม” โดยมี “กิเลส” เป็นตัวกระตุ้น ขณะเดียวกัน ก็ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เกินกำลังที่จะสร้างทดแทนได้ทัน”

สอดคล้องกับการประเมินเบื้องต้นถึงพื้นฐานของคนไทยและสังคมไทยของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่า “คนไทย ชอบความสะดวก ความสบาย ขาดความกระตือรือร้น ธรรมเนียมสูงแต่รายได้ต่ำ ฟุ้งเฟ้อ และฟุ่มเฟือย เป็นสังคมบริโภคนิยม”

นิยมที่ตกเป็นทาสวัตถุ ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการเงินจึงมักเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว โดยเฉพาะการมีทัศนคติและค่านิยมฟุ้งฟิงผู้อื่นมากกว่าฟุ้งตนเอง เช่น มักจะรอรับการสนับสนุนจากทางราชการ มักโทษสิ่งต่างๆ มากกว่าการพิจารณาถึงพฤติกรรมของตนเอง บางกลุ่มขาดจิตสำนึกชอบเอาตัวรอดเฉพาะตน ไม่เคารพกฎหมาย ขาดวินัย ไร้ความเป็นระเบียบ และไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม จึงมักเห็นว่าการฝ่าฝืนกฎหมายหรือการได้เปรียบคนอื่นเป็นเรื่องปกติ มีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ มากกว่าการยึดธรรมะซึ่งเป็นแก่นทางศาสนา ขาดการสนใจใฝ่รู้ จึงขาดการพิจารณาอย่างมีเหตุมีผล ขาดภูมิคุ้มกัน เช่น มักจะหลงเชื่อในข่าวโดยขาดการใช้ดุลยพินิจเพื่อพิจารณา” ทำให้การพัฒนาตามความต้องการของประชาชนจะเป็นไปในลักษณะให้เปล่าแบบ”ให้ปลากิน” แทนการ “สอนวิธีตกปลา” ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับของเวเนซุเอลาหลายประการ

ซึ่งตรงข้ามกับทัศนคติและค่านิยมของชุมชนที่นำแนวทางตามแนวพระราชดำริไปใช้จนประสบผลสำเร็จ^{26,27,28,29,30,31,32} ที่ใกล้เคียงกับทัศนคติและค่านิยมของประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะชาวเยอรมันที่มีลักษณะเด่นในเรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ด้วยการใช้ชีวิตบนความแน่นอน มั่นคง ปลอดภัย ไม่สร้างหนี้ มีวินัย มีความประหยัด มีเหตุมีผล ทำงานเป็นทีม เน้นคุณภาพงานมุ่งทำงานให้เสร็จโดยใช้เวลาน้อยกว่าชาติอื่น รักครอบครัว รักและใส่ใจห่วงใยสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ทุกประการ

นอกจากนี้ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในพื้นที่ คือ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ต่อแนวทางในการพัฒนาประเทศยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประชาชนจึงรับรู้้อย่างมากจึงขาดการมีส่วนร่วม และขาดพลังที่จะขับเคลื่อนไปข้างหน้า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือแผนพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง ยังไม่สามารถย่อยเป็นอาหารทางความคิดที่ประชาชนสามารถกินแล้วเข้าใจและมีส่วนร่วมได้ ดังนั้น จึงต้องหาวิธีที่จะทำให้เกิดการสื่อสารที่กระชับ ชัดเจนและมีประสิทธิภาพจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน หรือ Two Way Communication ไม่เช่นนั้นตามบทเพลงเสียดสีสังคมข้างต้น “สุกรนั้น ไชร์ก็ยังคงคือ หมาน้อยธรรมดา” ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องทางการสื่อสารแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงความด้อยการศึกษาในสังคมด้วย

ในทางตรงกันข้ามที่ ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา มีบางฝ่ายพยายามจะใช้สื่อทำลายสถาบันหลัก และสร้างความขัดแย้งให้กับคนในชาติอย่างต่อเนื่อง โดยใช้งานด้านจิตวิทยามวลชน (Mass Psychology) แย่งชิงมวลชนมาด้วยการสร้างผลประโยชน์ร่วม สร้างศรัทธาร่วม สร้างศัตรูร่วม แล้วใช้สื่อทั้งสถานีวิทยุ โทรทัศน์ และทางสื่อโซเชียลมีเดีย ในการขยายมวลชน โดยเฉพาะทางสื่อโซเชียลมีเดีย นั้น ปัจจุบันพบว่า³³ คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน 10 ชั่วโมง 5 นาที และช่วงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันสูงที่สุดคือ Gen Z และ Gen Y ตามด้วย GenX และ Baby Boomer ตามลำดับโดยสัดส่วนกิจกรรมการใช้งาน ได้แก่ Social Media ถึงร้อยละ 93.6 จึงเป็นช่องทางให้นักการเมืองบางกลุ่มแสวงหาประโยชน์³⁴ โดยการผสมผสานการใช้ Platform ของ Social Media กับงานจิตวิทยามวลชน และกลยุทธ์ สื่อโฆษณาการตลาด ช่วยสร้าง Advocacy หรือสร้างสาวกได้ ซึ่งหากนำไปในทางที่เจริญมั่นคงของประเทศชาติส่วนรวมก็นับเป็นเรื่องที่ดี หากแต่ใช้เพื่อมอมเมาเพื่อผลประโยชน์แฝงทางการเมือง หรือ “มุ่งทำลายต่อสถาบันหลักซึ่งเป็นแก่นแกนของความรักความสามัคคีและความภาคภูมิใจของคนในชาติ” แล้วก็จะบั่นทอนความอันใหญ่หลวงต่ออนาคตของชาติได้ ด้วยเหตุที่เรื่องสำคัญที่สุด ที่จะทำให้เกิดพลังความสามัคคี คือ อัตลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เพราะก่อนที่จะสามารถดำเนินนโยบายอะไร หรือจะให้คนในชาติบอกว่าอยากทำอะไร ประชาชนต้องมีความรู้สึกว่าเขาเป็นชนชาติไทย และต้องการจะอยู่ร่วมกัน พวกเขามีความแตกต่างจากคนอื่น และมีความเป็นพิเศษเฉพาะตัว การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อช่วยกันสร้างชาติ และสร้างความพิเศษเฉพาะในระยะยาวจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก

และถึงแม้ประเทศที่กล่าวถึงข้างต้นเหล่านี้จะประสบผลสำเร็จเพียงใด แต่ก็ยังมีความท้าทายอยู่ข้างหน้า เช่น ความท้าทายของเยอรมันเรื่องการสูญเสียความสามารถทางเทคโนโลยี จากการถูกบริษัทต่างชาติเข้าซื้อหรือรวมกันกิจการ ความท้าทายเรื่องแนวคิดรัฐ-ชาติ ของสิงคโปร์ ที่คนสิงคโปร์เริ่มตั้งคำถามต่อการที่ชาวต่างชาติ ล้วนแล้วแต่ได้สิทธิขั้นพื้นฐานเทียบเท่ากับพลเมืองชาวสิงคโปร์ และความท้าทายเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมของจีน เป็นต้น

จึงไม่อาจสรุปว่าเมื่อประสบผลสำเร็จและจะนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งหมด แต่เมื่อมองไปถึง ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ทรงได้ศึกษาความรู้ในการพัฒนาอย่างแตกฉาน ผ่านสายพระเนตรอันยาวไกลตลอดระยะเวลา 72 ปีแห่งการครองราชย์ อันถือว่าเป็น มรดกล้ำค่าที่ทรงพระราชทานให้ไว้กับคนไทยนั้น ได้วางหลักประกันความยั่งยืนไว้อย่าง มั่นคงผ่านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการเดินทางสายกลาง ด้วยความ พอประมาณ มีเหตุผล และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองได้ ทั้งหมดนี้ ต้องอยู่ภายใต้ เงื่อนไขของความรอบรู้ คู่กับความมีคุณธรรม

เมื่อพิจารณาสภาวะแวดล้อมของโลกตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 นั้น ในอนาคต มีแนวโน้มว่าสงครามการค้า หรือ Trade War ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา จะเกิดผล กระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย เช่นเดียวกับ Tech War การพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศทางการสื่อสารก็จะกระทบต่อทุกคนทุกสังคมในทุกมุมโลก ในส่วน ของสถานการณ์ภายในพื้นที่ที่กระทบต่อการพัฒนา ทั้งปัญหาภัยแล้ง ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการหารายได้เลี้ยงชีพด้วยวิธีการไม่ถูก กฎหมาย ปัญหาประชาชนบางส่วนไปขายแรงงานนอกพื้นที่ทิ้งภาระให้พ่อแม่ซึ่งเป็น ผู้สูงอายุเลี้ยงดูบุตรหลานแทน รวมทั้งความขัดแย้งทางการเมืองในระยะที่ผ่านมา ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวว่า “ก่อนเกิดรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ.2557 สภาพการเมืองไทยไม่มีเสถียรภาพ และมีความขัดแย้งอย่างชัดเจน นักการเมืองส่วน หนึ่งแสวงหาอำนาจ และหาประโยชน์เพื่อตนเอง และพวกพ้องในทางที่มีขอบในเวลา เดียวกัน ก็มีผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ และข้าราชการ “ปัญหาเรื่อง การพนัน ยาเสพติด และการทุจริตคอร์รัปชัน ยังไม่จบเสียที และยังคงเป็นปัญหา ของประเทศไทยอยู่เช่นเดิม”

ดังนั้นการพัฒนาไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องเกิดจากกระดุมเม็ดแรก คือ ตั้งแต่ผู้นำ ระดับชาติต้องกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของพื้นที่ อย่างกระชับ มีความเป็นไปได้จริง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศ และของโลก มีการสื่อสาร

ให้ทุกระดับเข้าใจอย่างชัดเจน และกระดุมเม็ดที่สอง คือ ต้องปรับทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการ ประชาชน ให้เอื้อต่อการพัฒนา โดยการวางกลไกที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้เป็นระบบ และต่อเนื่องพร้อมมีการประเมินผลความก้าวหน้าเพื่อให้มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

โดยกระดุมเม็ดแรก ผู้นำระดับชาติ ต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อให้มุ่งมั่นเดินบนเส้นทางการบริหารจัดการน้ำ ดินและป่าไม้อย่างเป็นระบบตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว อย่างจริงจัง โดยเริ่มจากกำหนด Master Plan ตั้งแต่การบริหารจัดการป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร การบริหารจัดการน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค การเกษตร การอุตสาหกรรม ซึ่งปริมาณเพียงพอแล้ว หากแต่มีที่เก็บไม่เพียงพอ โดยกระจายให้ทั่วถึงพื้นที่ อันจะสอดคล้องกับการบริหารจัดการดินซึ่งมีทั้งการจัดสรรที่ดิน การปรับปรุงดิน เพื่อการเกษตร การแก้ไขปัญหาดินปนเปื้อนจากการตกค้างในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม แล้วไปสู่การพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชนอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้มั่นคงมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายเป็นหัวเวลา และมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจและประเมินผลความคืบหน้าอย่างชัดเจน

กระดุมเม็ดที่สอง ปรับและพัฒนาทัศนคติประชาชนให้เปลี่ยนวิธีคิดและจิตสำนึกสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการจัดตั้งสถาบันการฝึกอบรมเช่นเดียวกับโรงเรียนคานาอันของเกาหลีใต้ โดยใช้ขั้นตอนการละลายก้อนน้ำแข็ง (Unfreezing) ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Changing) และขั้นทำให้น้ำกลับเป็นก้อนน้ำแข็ง (Refreezing) ตามหลักการของ Kurt Lewin นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน³⁵ ในการเปลี่ยนให้มีหลักคิดและทัศนคติที่ถูกต้องให้เกิดความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร มุ่งเน้นคุณภาพของงาน ทำงานเป็นทีม เน้นคุณภาพงานมุ่งทำงานให้เสร็จโดยใช้เวลาน้อย ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ด้วยการใช้ชีวิตบนความแน่นอน มั่นคง ปลอดภัย ไม่สร้างหนี้ มีวินัย มีความประหยัด โดยปรับความรู้ทัศนคติและแนวคิดในการวางแผนและการบริหารจัดการด้านการเงินใหม่ เช่น นำหลักธรรมบุญชีวิต³⁶ และนำแนวความคิดเรื่อง “รายจ่ายสำคัญกว่ารายได้” และ ทรัพย์สินที่ไม่ได้มาแล้ว”

ไม่ก่อให้เกิดรายได้เรียกว่า “หนี้สิน” เป็นต้น มาเผยแพร่ และปลูกฝังให้ชอบฟังตนเอง มีจิตอาสาและรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกฎหมาย รักครอบครัว และรักสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังการใฝ่รู้ มีเหตุมีผล โดยให้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและจริงจังในเรื่องเหตุผล สามัญ วิสามัญ และทางจิตวิทยาเพื่อไม่ให้ถูกชักจูงไปโดยการโฆษณาชวนเชื่อได้ง่าย และเน้นการปลูกฝังความรักชาติรักสถาบันและความรู้ด้านศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนให้สามารถนำไปใช้ได้จริง พร้อมกับการปลูกกระแสให้เป็นวาระที่ทุกคนมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจัง ให้ซึมเข้าเลือดเข้าเนื้อ โดยแทรกในหลักสูตร การศึกษา และปลูกกระแสทางสื่อทุกชนิด แม้กระทั่งละครโทรทัศน์และรายการเกมส์โชว์ ต่างๆด้วย

จัดตั้งสถาบันในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการยกระดับ มาตรฐานบุคลากรของรัฐและเอกชนให้มีทัศนคติที่ดีมีความเป็นผู้นำที่มีพลัง มุ่งไปข้างหน้า อย่างไม่หยุดยั้ง มีความริเริ่ม ขยันขันแข็ง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม จริงจัง จริงใจ เสียสละ หุ่เมเท ใส่ใจต่อการแก้ไขปัญหาและการบริการประชาชน พร้อมทั้งจะ “เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา”ร่วมกับประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความรักเคารพ ศรัทธา และเชื่อมั่น พร้อมนำแนวคิดการปรับตัว(resilience)และมองการณ์ไกล(foresight) แนวคิดระบบคุณธรรมและความสามารถ (Meritocracy)และแนวคิดการปฏิบัตินิยม (pragmatism) มาใช้ในการสร้างและพัฒนา “คน”ควบคู่กับแนวคิดตามหลักการทรงงาน ของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยต้องผ่านโปรแกรมการเคียวร่าผู้นำอย่างเข้มข้น

สร้างและวางระบบที่จะเป็นแกนในการพัฒนา โดยการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อสร้าง และพัฒนา “คน” ให้ปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งการปลูกฝังความมุ่งมั่น ความรักชาติ รักสถาบัน การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร วางระบบการศึกษาแบบคู่ขนาน และการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคัดคนเก่งคนดี เป็นครู ควบคู่กับการวางโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ระบบ คมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบประปา วางเครือข่าย Back bone การติดต่อสื่อสารสนับสนุนระบบ E-Government และวางโครงสร้างพื้นฐานทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนถึงของอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นสามารถตอบสนองต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เพื่อแก้ปัญหาประชากรหลังไหลไปกระจุกตัวเพื่อทำงานตามเมืองใหญ่ พร้อมกับจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา เฉพาะพื้นที่ โดยคัดเลือกคนเก่งเข้ามา มุ่งเน้นนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ พร้อมกับเร่งสร้างนวัตกรรม และ Start Up ใหม่ ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่อง

พัฒนาระบบราชการในจังหวัดสระแก้ว โดยการปรับโครงสร้างหน่วยงานเป็นกลุ่มเฉพาะกิจเป็นกลไกการขับเคลื่อน โดยแบ่งเป็น กลุ่มการบริหารจัดการป่าไม้ กลุ่มการบริหารจัดการน้ำ กลุ่มการบริหารจัดการดิน กลุ่มการพัฒนาอาชีพและรายได้ กลุ่มการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน และกลุ่มพัฒนาทัศนคติ และพฤติกรรมในดำรงชีวิตให้อยู่อย่างพอเพียงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนสายงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในตำแหน่งสูงๆ ได้โดยไม่ต้องเริ่มใหม่ กำหนดระบบการคัดเลือกและจ่ายค่าตอบแทนข้าราชการ โดยใช้ระบบ Administrative Officers - (AO) และหลักความสามารถและกลไกการตลาด (Market-Based System ระบบ Fast Track พร้อมกับร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการวิจัยในการกำหนดแผนที่คนเก่งที่คิดสร้างสรรค์ไว้ด้วย รวมทั้งพิจารณาการให้ทุนให้โทษ และการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง

ในการสื่อสารในการขับเคลื่อนการพัฒนานั้น ภาครัฐต้องวางมาตรการในการควบคุมปัจจัยแวดล้อม วางกลยุทธ์ และจังหวะเวลาที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการใช้สื่อในการสร้างความแตกแยกของคนในชาติ ด้วยการจัดตั้งระบบการสื่อสารร่วมทุกระบบ พร้อมทีมงานจิตวิทยามวลชนเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารและปลุกจิตสำนึกสร้างความไว้วางใจใจต่อต้านการสร้าง ความแตกแยก ปลุกกระแสความรักชาติรักสถาบันและสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาชนทุกระดับทั้งแนวนอนและแนวตั้งอย่างทั่วถึง โดยใช้สื่อโซเชียลมีเดียผสมผสานกับงานจิตวิทยามวลชน³⁷ และกลยุทธ์ สื่อโฆษณาการตลาด ดังกล่าว ร่วมกับหลักการการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change) กับ การสื่อสาร³⁸ ของ เฮอร์เบิร์ต ซี. เคลแมน (Herbert C. Kelman) เพื่อเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มคนเป้าหมาย ในการสร้างแรงความร่วมมือเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาพื้นที่ไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ต่อไป

การดำเนินการดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะนำการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนของกองกำลังบูรพา ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะนำไปสู่ การดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่มีความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนตามที่ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานเป็นหลักคิด และแนวทางเอาไว้ และสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นๆ ทำให้สามารถ

สืบสานพระราชปณิธาน ตามพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “เราจะ สืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร ตลอดไป” ได้อย่างแท้จริงต่อไป